

# Köpçülikleýin ýok bolma garaşylşyndan has tiz bolup geçmegi mümkin

Category: Haýwanat dünýäsi, Kitapcy

написано kitapcy | 23 января, 2025

Köpçülikleýin ýok bolma garaşylşyndan has tiz bolup geçmegi mümkin KÖPÇÜLİKLEÝIN ÝOK BOLMA GARAŞYLŞYNDAN HAS TIZ BOLUP GEÇMEGI MÜMKIN

*Dünýä taryhynda 70% bilen 95% aralygynda her biri haýwanat, ösümlük we mikroorganizm dünýäsinden görnüşleri ýok eden başinji köpçülikleýin gyrgynyň bolup geçendigi aýdylýar. Aýmaklaryna görä, munuň bize iň ýakyn geçmişde bolup geçeni – 66 million ýyl öň dinozawrlary ýok edip taşlan köpçülikleýin gyrgyndyr.*

Meksikaly alymlaryň geçiren barlaglary «altynjy köpçülikleýin ýok bolmanyň» biziň günlerimizde garaşylyşyndan has çalt geçme ähtimallygynyň bardygyny ýüze çykardy.

Netijeleri «Proceedings of the National Academy of Sciences» (PNAS) ylmy-populýar žurnalynda çap edilen barlaglar Meksikanyň Döwlet Awtonom uniwersitetiniň ekologiýa professory Herardo Sebalos Gonzalesiň ylmy ýolbaşçylygyndaky topar tarapyndan alnyp barylady.

Gonzales CNN-e elektron poçta arkaly ugradan beýannamasynda görkezilen döwrüň dowamynda 173 görnüşli janly-jandardyr ösümlük görnüşiniň ýok bolmagynyň adaty şertlerde garaşylşyndan 25% ýokarydygyna ünsi çekdi.

Professor Gonzales ýolbaşçylyk edýän toparynyň soňky ýüz ýylda dört ýüzden agdyk oňurgaly jandarlaryň ýok bolandygyny anyklandygyny, adaty şertlerde bu ýok boluş prosesiniň 10 müň ýyla çekýändigini nygtap, bolup geçýän köpçülikleýin ýok boluşyň adamzadyň öz ýalňyşlyklaryndan gelip çykýandygyny aýtdy.

## ■ Koronawirusyň täsiri

Alymlar hususanam täze tipli koronawirus ýokanjynyň ýaýramagy bilen emele gelen krizisiň adamzadyň janly tebigata paýhassyz çemeleşmesini iňňän ýaramaz yza tesdirjekdigini aýdýarlar.

Hünärmenler «Koronawirus ýokanjynyň Hytaýdaky ýyrtyjy jandarlaryň söwdasy we sarp edilşi bilen baglanyşyklygyna ynanyars. Hytaý hökümetiniň ýyrtyjy jandarlaryň söwdasyna girizen gadagançylygy doly we dogry berjaý edilen ýagdaýynda, ýok bolmanyň bosagasynda duran janly-jandarlaryň uly bölegini gorag astyna alma mümkinçiligi dörär» diýdiler.

Dünýä taryhynda 70% bilen 95% aralygynda her biri haýwanat, ösümlük we mikroorganizm dünýäsinden görnüşleri ýok eden başinji köpçülikleýin gyrgynyň bolup geçendigi aýdylýar. Aýmaklaryna görä, munuň bize iň ýakyn geçmişde bolup geçeni – 66 million ýyl öň dinozawrlary ýok edip taşlan köpçülikleýin gyrgyndyr.

Geçmişdäki köpçülikleýin ýok bolmalara, astreoid gaçmagy we uly wulkanik partlamalar ýaly hadysalar sebäp bolupdyr.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy.

@ Kitapçylar Haýwanat dünýäsi